Що ти є, «Щастя моє»?

Свіжий фільм «Щастя моє» Сергія Лозниці у свідомості кіноманів поселився як творіння українське. Картина просто з виробничої пічки стрибнула на Каннський кінофестиваль і сочинський «Кінотавр». У Сочі стрічку ощасливили призом за найкращу режисуру і головним призом кінознавців та кінокритиків.

Ольга КЛЕЙМЕНОВА.

Туга за українським кіно, не знаходячи реального виходу, перетворюється на загальне місце. На всіх рівнях мистецьких дебатів вважається моветоном не згадати про перманентні поневіряння кінематографа. Ніби й закон новий, що покликаний відкривати безмежні обрії вітчизняному фільмовиробництву, уже прийнятий. І професіонали готові битися на кінокориді за піднесення культурного престижу країни. А віз і нині там. Глобального ворушіння в сфері екранного мистецтва не спостерігається.

2010-го поки що єдиним фактом фільмотворення (сподіваймося, не останнім) у наших широтах залишається стрічка «Щастя моє» Сергія Лозниці. Факт – як єдиний на поточний момент – уже записаний в історію українського кіно ледь не з грифом «сенсація». Утім, бути самотнім пальцем на руці – позиція вигідна й невигідна водночас. До нового продукту прикуті мільйонні погляди. А за браком повноцінного асортименту кінострічок є більше шансів бути як обцілованим, так і битим.

Ясна річ, щоб компетентно розмірковувати про фільм, його треба дивитися. Та, на жаль, стрічку бачили виключно фестивальні люди, а в Інтернеті її досі немає. Тож доводиться зосереджуватися на власне явищі, а не на аналізуванні твору.

Безпрецедентність потрапляння України до головної конкурсної програми Каннського форуму – привід для співвітчизників заплющити очі на деякі зовнішні чинники, невід'ємні від появи картини на нашій порожній кіноорбіті. Приміром, на те, що режисер білорусько-українського розливу багато років мешкав у Росії та Німеччині. Що картину він присвятив російській глибинці. Що українського в ній – лише краєвиди та вкладені гроші (на кону, окрім них, – ще німецькі та голландські). Одразу пригадується теж «український» фільм дворічної давнини – «Сафо» американця Роберта Кромбі: досвід безглуздого витрачання коштів на безсоромно злизану в Хемінгуея фабулу («Райський сад»), до того ж поганенько екранізовану.

Тепер, на противагу сказаному, трохи позитиву. Дебютант у неігровому кіно Лозниця – потужний документаліст. Тобто він знав не з байок те, про що знімав свій похмурий роад-муві, від якого стигла кров у жилах відглянцьованих європейців. Хоча Канни бачили геть усе, від чого може стигнути кров (узяти бодай торішні опуси «Антихрист» Ларса фон Трієра та «Безславні покидьки» Тарантіно). Заслуговує на повагу вже те, що на противагу україно-російському кінопотоку суцільної полови у карамелі режисер зробив стрічку для людей з мізками. Продюсував картину Олег Кохан, у переліку патронованих фільмів котрого «Два в одному», «Мелодія для шарманки» Муратової, «Райські птахи» Балаяна, *Las Meninas* Подольчака, «Серце на долоні» Зануссі. І, врешті, наявність багатонаціональної команди картини «Щастя моє» (мало не десять країн брали участь у виробничому процесі) – вже звична реалія часу, яка зветься «со-продакшн».

На Каннському форумі фільм отримав переважно схвальну пресу. Добріше за інших про «Щастя моє» писали росіяни. Продовживши свій фестивальний марафон в Сочі, стрічка обросла відгуками протилежно полярними. Це вже саме по собі – успіх, адже прохідні твори не удостоюються навіть кивка голови. Деякі гламурні режисери пристрасно лаяли картину. Та на більшу увагу заслуговують судження колег-критиків, зокрема, Андрія Плахова, котрому довіряю з жовтого дзюба. Тож Плахов в інтерв'ю Радіо Свобода назвав «Щастя моє» одним із найсильніших фільмів фестивалю. Але це зовсім не означає, що він завоює приз, зазначив критик. А ще, провівши паралель між Лозницею та Ромеро і Лінчем (отакої!), сказав, що не чекав від Лозниці такого темпераменту й уміння впоратися зі складною художньою структурою. Картина, на думку Плахова, «демонструє абсолютно очевидний талант режисера, а головне – йому є що сказати».

І ще не менш важливо, додамо, що фільм із двома авторитетними фестивалями за плечима – хай не прямий, хай манівцями, але крок українського великого екрану зі сфери міфів до квітучої кіношної реальності.